

Április:

2. hét: Kérdés és kérdőjel. Gyakorlása tollbamondás-alapján.
3. hét: Felkiáltás, felszólítás és páncsolás.
4. hét: Mindezek gyakorlása.

Május:

1. hét: Kérdő és felkiáltó mondatok gyűjtése és leírása.
2. hét: Még egyszer az írásjelekről. Tollbamondás-alapján.
3. hét: A rokonhangzású mássalhangzók.
4. hét: Ezek helyesírásának gyakorlása.

Junius:

Összefoglaló ismétlés.

Tanítás

A tanítás anyaga: Az eddig szerzett szemléletek felújítása.

Az első osztályban a tanuló egész sereg szemléletet szerzett. A tanév első felében ezeket ujtjuk föl, de még bővebb magyarázatokba nem bocsátkozunk.

A kiindulás történhetik élő beszédből, vagy tartalmilag tárgyalt olvasmányból.

I. Élőbeszédből.

Tudtok-e már írni, gyerekek? — Most meglátom, ki tudja a nevét szépen megmondani és a nagy táblára pontosan leírni? — Hogy hívnak téged fiacskám? — Jőjj ki a táblához, és ird fel azt oda! (A tanuló leírja például: Nagy János.) Nagyon jól van! — (A dicsérettel ne fukarkodjunk, mert ez serkentőleg hat a gyermekre.) Hát neked mi a neved? — Te is ird föl! Ki szeretné még felírni a nevét? — Látom, ti mindnyájan szeretnétek felírni a táblára a neveteket. Jőjj k ite még, kis fiam! — és ird fel a nevedet! — A nagy táblán például ez állhat:

Nagy János.

Lakatos Erzsébet.

Szabó Károly.

Most figyeljeteK ide! Vizsgáljuk meg sorba, hogy jól irták-e fel a nevüket?!

— Olvasd el az első nevet!

— Nagy János.

Két részt látok felírva. Hogy lehet ez? — (A tanulóknak két neve van. Utalás a beszéd- és értelemgyakorlatban a családról tanultakra: vezeték- és keresztnév.)

Mindkét nevét milyen kezdőbetűkkel irta? — Látom,

gyermek, ezt jól megfigyelték! — De most mást kérdezek! — A neve után mit rajzolt Nagy János? — Miért kell oda pont? — (Minden mondás [írás] után ezt szoktunk tenni.)

Igy megyünk sorba a három, esetleg több néven át és az elkövetett hibák mutatják meg a további kérdéseket. Fontos a figyelem és a múlt évi szemléletek felújítása.

Begyakorlás. Csendes foglalkozásul minden tanuló írja le füzetébe előbb a saját, majd a tanítója, 1—2 társa, szülei, stb. nevét. (A tanító pedig nézze át valamennyinek írását, az esetleges hibákat vétesse észre és javíttassa ki.)

II. Tartalmilag tárgyalt olvasmányból.

Gyermekek! — a múlt évben sok mindent megfigyeltetek olvasás és írás közben, kíváncsi vagyok, nem feledtetek-e el azokat?!

Melyik olvasmányt olvastuk utoljára? — Vegyétek elő az Olvasókönyvet és keressétek ki a hatodik olvasmányt.

6. Az is-ko-lá-ban.

Az is-ko-la ott állt a temp-lom szom-széd-sá-gá-ban, Ab-la-ka-in mo-soly-gott a reg-ge-li nap-su-gár. Rá-csos ka-pu-ja ki-tár-va vár-ta a gyer-me-ke-ke-t. Nyolc ó-ra fe-lé járt az i-dő. Tisz-ta kis fi-uk, ked-ves lány-kák si-et-tek be a ka-pun.

Olvasd el a címet Juliska! — Milyen betűvel kezdődött? — Látjátok, mikor írni kezdünk, az első betűt mindig naggyal kezdjük.

A cím után mit rajzolt az író bácsi? —

— Pontot. —

— Számláld össze a betűket! — Melyek a hosszúak? — Olvassd el a rövideket! —

— Olvass tovább, Péter! —

— Az iskola ott állt a templom szomszédságában. —

Milyen betűvel kezdődött itt is az írás? — Mi van a végén? Nézzétek csak, a betűk nincsenek mindenütt összeírva. »Az« külön, magában áll. Az »iskola« után is van egy kis hely. Nincs mindenütt kis vonalka, biztosan kimaradt, eltévesztette a nyomdász bácsi. — Mit gondoltok? — (A gyermekek találgatják, lesz aki hibásnak véli, de föltétlenül többségben lesznek azok, akik már tudják és ismerik a szavakat és megfigyelték azok különírását.)

Jól irták ezt, gyermekek! A szavak olyanok, mint ti, ültök egymás mellett szépen, sorban. Mindenitek külön, a maga helyén. A szavak is így következnek egymás után.

— Olvass tovább, Annus!

— Ablakain mosolygott a reggeli napsugár.

— Számláld össze, hogy ebben a mondásban hány szó van! —

(Igy haladunk tovább és ujitjuk föl a mult évi megfigyelésünkön alapuló szemléleteket. Ügyelni kell arra, hogy fokozatosan minél kevesebbet beszéljünk, inkább a gyermek beszéljen és önállóan próbálja elmondani mindazt, amit olvasás közben megfigyelt.)

Begyakorlás. Másoljanak a tanulók 2—3 rövid mondatot, először írott, majd nyomtatott szövegről.

Írás. Az írás tanításának kapcsolatban kell lennie a helyesírással. Tehát nemcsak a betűk szabályos alakját, majd a szép folyóírást tanítjuk meg, hanem az ékezetek pontos alkalmazását, a kettőzött mássalhangzókat és a rokonhangzású szavak írását is.

Az elkövetett hibáknál ragadjuk meg az alkalmat, ujitsuk föl és kapcsoljuk helyesírási szemléletüket, hogy ezáltal is gyakoroltassuk a helyesírást.

Feladat. Irják le emlékezetből a kisbetűket! — Irják le a nagybetűket!

Tollbamondás. A tollbamondás a helyesírás megtanításának egyik fontos eszköze. Használjuk tehát ezen eszköz mellett minél gyakrabban. A nagytáblára, valamint a füzetbe — tollbamondás után — írjanak a tanulók előbb szavakat, majd később rövid mondatokat is. Ezáltal fejlődik a gyermek hallása, finomodik megfigyelő képessége és így írási készsége is.

A tanító a leírandó szöveget mondja ki értelmesen, tisztán, majd a tanulókkal is mondassa ki. A kimondott szó jeleentését tisztázzuk, mondatoknál pedig annak tartalmi jelentését. Sőt a tanulók egy-egy nehezebb esetben előre is elmondják annak leírási módját.

Tollbamondás alatt kérdezni nem szabad, mert ez zavarja a többieeket.

A nagytáblára írt szöveget azonnal közösen kijavítják, a füzetbe írottat pedig a tanító nézze át, a hibát jelölje meg és javíttassa ki.

Aki lassan, 3—4 ízben tollbamondott szövegből valamit elfelejt, hagyja ki. Javításhoz a helyes szöveget írjuk a nagytáblára, vagy írassuk oda.

Kókai Béla

mezőturi rk. igazgatótanító
vezérkönyve alapján.

Olvasmánytárgyalás

III. OSZTÁLY.

A tanítás anyaga: Mennek a huszárok c. költemény tárgyalása.

Nevelési cél: A katonás szellem kifejlesztése a gyermekekben.